

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Юлія БУРЦЕВА,
*ректор Донецького ОІППО,
кандидат педагогічних наук, доцент*

Денис МАЛЄЄВ,
*перший проректор з науково-педагогічної роботи
Донецького ОІППО, кандидат психологічних наук*

Ірина СОСНОВА,
*в. о. завідувача відділу,
організаційного супроводу проектно-програмної
діяльності та зв'язків з громадськістю
Донецького ОІППО*

Світлана МАЛІКОВА,
*методист відділу природничих дисциплін та STEM-освіти
Донецького ОІППО*

ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ ЯК УМОВА ЙОГО ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ

Проектна діяльність як сукупність дій, спрямованих на досягнення певної мети та завдань через розроблення, планування, виконання та оцінку проектів, є важливим компонентом розвитку сучасного закладу освіти. Проект може бути визначений як тимчасова діяльність, що має початок і кінець, чітко визначені мету, ресурси та етапи виконання. Це певний задум, який має свої завдання, проблему та необхідні засоби реалізації. Кінцевим результатом будь-якого успішного проекту завжди є досягнення бажаного економічного, технічного, технологічного чи організаційного результату.

Закон України «Про вищу освіту» встановлює правові, організаційні, фінансові та інші засади функціонування системи вищої освіти в Україні. Цей закон визначає роль і місце вищої освіти в суспільстві та державі, регулює правовідносини у сфері вищої освіти, а також встановлює права та обов'язки учасників освітнього процесу [1].

Комплекс науково-дослідних, проектно-конструкторських, соціально-економічних, організаційно-господарських, освітньо-організаційних та інших заходів, пов'язаних ресурсами, виконавцями та термінами, відповідно оформлених і направлених на зміну об'єкта управління (у нашому випадку закладу освіти), що забезпечує ефективність розв'язання основних завдань та досягнення відповідної мети за певний період, є основою проектної діяльності. Метою успішних проектів завжди є створення та освоєння нової техніки, технологій та матеріалів, що сприяє ефективному розвитку закладу освіти та людського капіталу регіону.

Сьогодні закладами освіти Донецької області проектна діяльність активно реалізується відповідно до Регіональної програми розвитку освіти Донеччини на 2021–2027 роки. Ця діяльність передбачає створення та впровадження різноманітних проектів, спрямованих на покращення якості освіти, розвиток освітніх закладів, підвищення кваліфікації педагогічних кадрів, підтримку інновацій та модернізацію освітнього процесу.

Важливою складовою проектної діяльності є співпраця з представниками освіти територіальних громад Донеччини щодо розбудови системи освіти регіону та роботи зі всіма учасниками освітнього процесу. Це передбачає активну комунікацію, обмін досвідом та кращими практиками. Робота з представниками освіти ґрунтується на принципах відкритості, діалогу та взаєморозуміння, що сприяє ефективному вирішенню актуальних проблем та досягненню спільної мети.

Організація проектної діяльності в закладі освіти вимагає врахування специфіки закладу, можливостей учасників і наявних ресурсів, системного підходу, який містить ретельне планування, координацію, моніторинг та оцінювання.

Основні кроки для організації проєктної діяльності:

- *аналізування потреб та можливостей* є першим кроком в організації проєктної діяльності. Містить визначення актуальних потреб учнів, педагогів та адміністрації, а також оцінювання наявних ресурсів і можливостей закладу;
- *визначення мети та завдань проєкту*, такі як підвищення якості освіти, упровадження нових методик навчання чи розвиток професійних компетенцій учителів. Чітке формулювання того, що має бути досягнуто в межах проєкту;
- *формування команди з учасників проєкту*. Залучення всіх необхідних учасників: учнів, учителів, адміністрації, батьків, зовнішніх партнерів тощо. Важливо, щоб кожен учасник мав чітко визначені обов'язки та розумів свою роль у проєкті;
- *планування*. Створення детального плану дій з визначенням ресурсів, термінів і відповідальних осіб, зокрема розроблення графіка робіт і розподіл обов'язків.
- *реалізація проєкту*. Виконання запланованих заходів і дій, моніторинг прогресу і внесення необхідних коректив. Реалізація проєкту передбачає постійний контроль за виконанням робіт, своєчасне виявлення проблем та управління ризиками;
- *оцінювання та аналізування*. Після завершення проєкту необхідно оцінити результати, порівняти їх з поставленою метою і завданнями, а також підготувати звіт і презентацію результатів.

Проєкти в закладі освіти варіюються за метою, масштабом, тривалістю та іншими факторами. Проєкти можуть бути спрямовані на вирішення конкретних проблем або досягнення певних результатів у різних сферах, таких як освіта, виховання, наука, соціальний розвиток, екологія та розвиток матеріальної бази закладу освіти. Кожен проєкт має чітко визначені початок і кінець, а також унікальні завдання, і вимагає певних ресурсів для реалізації. Крім того, проєкти можуть містити певні ризики, які потрібно передбачити й управляти ними для успішного завершення.

Виконання проєкту передбачає поступове проходження через *етапи*, кожен з яких відіграє важливу роль в успішному завершенні проєкту, зокрема:

Ініціювання проєкту – це перший етап, на якому визначаються проблеми або можливості, що потребують уваги, формулювання ідеї проєкту та визначення ключових учасників і зацікавлених сторін.

Планування, на якому розробляється детальний план проєкту, зокрема етапи, дії, терміни та ресурси. Важливо також визначити критерії успіху та розподілити обов'язки серед учасників проєкту.

Реалізація, на цьому етапі виконуються заплановані дії. Постійний моніторинг і контроль прогресу є важливою складовою етапу, а також управління ризиками та коригування плану за необхідності.

Контроль і моніторинг – це етап, на якому оцінюється поточний стан проєкту, вносяться необхідні корективи та забезпечується якість виконання робіт.

Завершення проєкту – етап підбиття підсумків, оцінювання досягнутих результатів, підготовки звіту про виконання проєкту та презентація результатів. Є ключовим для забезпечення виконання мети та завдань проєкту.

Успішна реалізація проєктної діяльності в закладі освіти, й в освітній галузі зокрема, вимагає системного підходу, ретельного планування та ефективного управління ресурсами. Крім того, важливо мати звітність та відкритий комунікаційний процес з усіма зацікавленими сторонами. Тільки так можна забезпечити досягнення успішних результатів і підвищення якості освіти.

Ресурси грають важливу роль у реалізації проєктів в освіті. Це можуть бути фінансові, матеріальні, технічні та людські ресурси, необхідні для проведення відповідних заходів та досягнення поставленої мети. Важливо забезпечити наявність усіх необхідних ресурсів для реалізації проєкту. Ефективне управління ресурсами є ключовим аспектом успішності будь-якого освітнього проєкту.

Ризики також важливий аспект управління освітніми проєктами. Передбачення, оцінювання та управління ризиками дозволяє зменшити ймовірність негативних наслідків та забезпечити успішне завершення проєкту.

Зауважимо, що проєкт поділяється на підпроєкти або окремі компоненти, завдяки яким управління ним стає ефективнішим. Ключові характеристики проєкту можна сформулювати так:

1. Проєкт спрямовано на досягнення конкретної мети.
2. Проєкт містить скоординоване виконання взаємозалежних дій.
3. Проєкт має обмежену тривалість у часі, з чітко визначеним початком і кінцем.
4. Проєкт є неповторним та унікальним.

Фінансування проєктної діяльності в освіті та реалізація окремо взятого проєкту – важливі факти реалізації цього напряму діяльності закладу освіти та територіальної громади. Сьогодні існує декілька способів отримання фінансування, а саме: гранти, спонсорство, бюджетні кошти, кошти бюджетів територіальних громад.

У 2024 році Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури спільно з Міністерством освіти і науки України та Міністерством цифрової трансформації ініціювали новий підхід до розподілу субвенції на проєкти укриттів у школах з використанням цифрової екосистеми управління відновленням DREAM (<https://mtu.gov.ua/news/35684.html>). Завдяки цьому збільшилося «вікно» можливостей для закладів освіти та територіальних громад отримати відповідне фінансування розбудови безпечних освітніх просторів на території громад [2].

В Україні є певна кількість донорів, які фінансують різні за спрямованістю і тривалістю освітні проєкти. До таких провідних донорів належать Unicef в Україні. Ознайомитися з документами, які подавали на тендери в попередні роки, можна на сайті за [посиланням](#). Звернутися в ООН за консультацією також радять, коли є готовий опис проєкту та потреба в пошуку партнерських організацій, з якими можна реалізувати проєкт. Контакти [постійного представництва України при Раді Європи](#). Зараз активно працює [IREX in Ukraine](#).

Фінансування на малі освітні проєкти можна знайти на порталі «Освіторія медіа» за [покликанням](#) [3].

Корисна інформація щодо можливостей фінансування галузі освіти в регіонах розміщена на порталі Ресурсного центру ГУРТ <https://www.gurt.org.ua/> [4].

У 2024/2025 навчальному році Донецький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти започатковує низку методичних заходів на допомогу територіальним громадам, освітнім управлінням щодо організації та впровадження в практику проєктної діяльності.

Отже, проєктна діяльність є важливим компонентом сучасного освітнього процесу. Вона дозволяє ефективно реалізовувати освітні завдання, розвивати в учнів та педагогів необхідні навички та компетенції, сприяє впровадженню інновацій та підвищенню якості освіти. Системний підхід до організації проєктної діяльності забезпечує успішний розвиток закладу освіти та підготовку учнів до сучасних викликів. Успішна реалізація проєктів вимагає чіткого планування, координації, моніторингу та оцінювання, що дозволяє досягати високих результатів і підвищувати ефективність функціонування освітнього закладу.

Список використаних джерел

1. Про вищу освіту : Закон України редакція від 28.05.2024 № 1556-VII. *Верховна Рада України* : [сайт]. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> (дата звернення : 13.06.2024).
2. Безпечна освіта: затверджено фінансування 50 проєктів шкільних укриттів. *Пресслужба Міністерства відновлення розвитку громад, територій та інфраструктури України* : [сайт]. URL : <https://mtu.gov.ua/news/35684.html> (дата звернення : 13.06.2024).
3. Смолько А. Підвищення кваліфікації: як отримати грант на навчання від громади?. URL : <https://osvitoria.media/experience/pidvyshhennya-kvalifikatsiyi-yak-otrymaty-granty-na-navchannya-vid-gromady/> (дата звернення : 13.06.2024).
4. Портал ГУРТ : [сайт]. URL : <https://www.gurt.org.ua/> (дата зверн. 13.06.2024).
5. Інформуємо-ГУТУємо-Перемогаємо. *Портал змінотворців*. [сторінка Facebook]. URL : facebook.com/gurt.org.ua/ (дата звернення : 13.06.2024).